

NEW MASTERS ON TOUR 2020 | 2021

Het Concertgebouw, Amsterdam - zondag 22 november 2020 – 15.15 uur

Tim Posner, cello (Verenigd Koninkrijk)

Mana Oguchi, piano (Japan)

Ludwig van Beethoven (1770-1827) Sonate voor cello en piano in A gr. t., opus 69
Allegro ma non tanto
Scherzo. Allegro molto
Adagio cantabile – Allegro vivace.

Robert Schumann (1810-1856) Fantasiestücke, opus 73
Zart und mit Ausdruck
Lebhaft, leicht
Rasch und mit Feuer

Anton Webern (1883-1945) Stukken voor cello en piano nr. 1-2 (1899)

Claude Debussy (1862-1918) Nocturne en scherzo voor cello en piano

Claude Debussy Sonate voor cello en piano in d kl. t.

Toelichting programma 22 november 2020 Het Concertgebouw Amsterdam

Een reis van Beethoven en Schumann naar de vroege twintigste eeuw van Anton Webern en Claude Debussy is een tocht die de (r)evolutie van de romantiek in een notendop in klank omzet.

Beethoven is in deze de grote revolutionair die alle zorgvuldig opgebouwde klassieke wetten op gebied van vorm en harmonie weer net zo hard van vraagtekens en extra mogelijkheden voorzag en zo de weg effende voor de romantiek van Schumann en consorten. Die ingeslagen weg voerde de tonaliteit tot zijn uiterste grenzen zoals mooi te beluisteren valt in de zeer vroege stukken van Webern op de drempel van de twintigste eeuw. De taal in de sonate van Debussy is in deze slechts één mogelijk antwoord op de vraag die de stukken van Webern impliciet opriepen: hoe nu verder?

Het feit dat Ludwig van Beethoven gedurende verschillende stadia in zijn rijke compositorische leven maar liefst vijf cellosonates schreef hebben we waarschijnlijk te danken aan de broers Jean-Louis en Jean-Pierre Duport. Beethoven ontmoette de beide topcellisten in 1796 in Berlijn en schreef de eerste twee cellosonates op. 5 onder invloed van hun instrumentale capaciteiten. In 1808 keerde hij terug naar de cello voor zijn opus 69 en in de laatste periode van zijn carrière voegde hij met opus 102 nog eens twee cellosonates toe. De sonates geven zo een mooie samenvatting van de verschillende stijlperiodes van Beethoven. Zijn **Cellosonate nr. in A op. 69** is daarbij een exemplarisch voorbeeld van zijn middenperiode. Het werk ontstond in 1808 in dezelfde tijd als zijn Pianotrio's op. 70 en in het jaar dat zijn Vijfde en Zesde symfonie in première gingen. Deze derde cellosonate, opgedragen aan baron Ignaz von Gleichenstein, zelf een goede amateurcellist, is meer nog dan de eerste twee een werk waarin de instrumenten volstrekt gelijkwaardig zijn. Dat blijkt wel uit het destijds zeer onverwachte begin met een haast improvisatorische cello en een piano die later inhaakt. Ook verder in deze schijnbaar klassieke driedelige sonate wijkt Beethoven graag af van het verwachtingspatroon. Het meest opvallend is het korte achttien maten durende Adagio dat als een inleiding fungeert op het laatste deel.

Dat Robert Schumann onder de indruk was van vooral het latere werk van Beethoven, is al duidelijk in zijn wat lichtere romantische werken zoals de drie **Fantasiestücke op. 73**. De harmonische keuzes die Schumann maakt en de melodische vrijheden die hij in deze soms rapsodische stukken neemt hadden zonder kennis van het werk van Beethoven niet kunnen bestaan. Schumann schreef de werken in februari 1849 in twee dagen tijd. Oorspronkelijk voor klarinet en piano, maar de componist publiceerde tegelijkertijd versies voor viool en cello. Het liedachtige eerste deel, het stemmige tweede deel en het gepassioneerde laatste deel passen vooral de cello als een tweede jas. Schumann beschouwde de drie delen echt als een eenheid. De stukken volgen elkaar daarom zonder pauze (attacca) op als een soort drietrapsraket naar een steeds snellere en fellere expressie. Toch blijft Schumann overal de vriendelijke poëet die hij in de aard is. Zelfs in het laatste deel, *Rasch und mit Feuer*, is Schumann de bard die zingt van een lieflijke droomwereld.

Het is terugblikkend misschien moeilijk voorstelbaar, maar ook Anton Webern begon zijn muzikale leven als een ware romanticus. Dat is misschien nog enigszins af te horen aan het voor Webern groots bezette symfonisch gedicht *Im Sommerwind* uit 1904, maar vanaf zijn opus 1, de *Passacaglia* voor orkest sloeg de componist al soberder en esoterischer wegen in om vervolgens onder invloed van zijn leermeester Arnold Schönberg via de vrije atonaliteit bij de twaalftoonstechniek terecht te komen. Webern trok de uiterste consequenties uit dit mogelijke antwoord op het mogelijke failliet van de tonaliteit en groeide uit tot de voedingsbodem voor de naoorlogse avant-garde. Toch was Weberns eigen bakermat de late romantiek. Dat is goed te horen aan de pas na de dood van de componist ontdekte **Stukken voor cello en piano**. Hoewel de twee stukken die bij elkaar iets langer dan vier minuten duren al sporen van de beknoptheid in zich hebben die Weberns late werk kenmerkt, ligt de taal dicht bij Brahms en heeft de omhelzende lyriek de overhand.

Ook Claude Debussy zette zijn eerste officiële schreden op het componisten pad met twee miniaturen voor cello en piano. In 1882 schreef hij een **Nocturne en Scherzo** voor viool die hij later reviseerde. Daarbij verving hij de viool door de cello. Het werk beleefde één uitvoering en verdween daarna in de bureaulade om er pas in 1970, ver na Debussy's dood, weer uit te komen. En aan een bescheiden tweede leven te beginnen. Het werk dat ondanks de titel uit één geheel bestaat kent een ABA-vorm waarbij het Scherzo, wederom ondanks de titel, het A-gedeelte vormt en de Nocturne het B-gedeelte. Zowel het dromerige nocturne gedeelte als het mazurka-achtige Scherzo lijken op een speels laatromantisch Frans stukje met af en toe een hint over de richting die Debussy met zijn latere werk in zou slaan.

Daarin speelde de cello ondanks dit eerste 'officiële' werk slechts een marginale rol. Daarom was het des te verrassender dat Claude Debussy aan het eind van zijn leven een even waardevolle als opmerkelijke bijdrage aan het cellorepertoire leverde. In 1915 besloot de componist een reeks van zes sonates voor steeds andere bezettingen te schrijven. De eerste **Sonate** componeerde hij voor cello en piano en bracht hij samen met de cellist Joseph Salmon in première. Het driedelige werk dat een bijna improvisatorisch karakter heeft beantwoordt qua vorm en sfeer aan de vroeg-klassieke sonates overgoten met de twintigste eeuwse Franse tongval vol zwevende tonaliteit, niet-functionele akkoorden en soms nagenoeg uit de lucht vallende melodiefragmenten die de componist in de loop der jaren ontwikkelde. Debussy wist hierna nog de Sonate voor fluit altviool en harp en de vioolsonate te voltooiën voordat hij in 1917 definitief zijn ogen sloot.

Paul Janssen

De Britse cellist **Tim Posner** (1995) was in 2018 de eerste Britse cellist ooit die een prijs won bij de International Karl Davidov Competition in Letland.

Tim begon op 8-jarige leeftijd met cellospelen, zijn eerste lessen ontving hij van zijn moeder, Julia Desbruslais. Vervolgens studeerde Tim aan de Junior Department van the Royal Academy of Music bij Robert Max. Momenteel studeert hij in de 'Solo Class' van Leonid Gorokhov aan de Hochschule für Musik, Theater und Medien in Hannover.

Tim maakte op 14-jarige leeftijd zijn concertdebuut en trad sindsdien als solist op met vele orkesten waaronder de Royal Philharmonic Orchestra en de London Mozart Players. Recentelijk speelde hij concerten van Elgar, Schumann, Dvorák, Haydn en Saint-Saëns. In 2021 brengt hij de wereldpremière van Polo Piatti's Cello Concerto ten gehore. Tim won vele prijzen en is de ontvanger van de prestigieuze Gundlach Musikpreis.

Tim is lid van het Teyber String Trio waarin hij musiceert met Tim Crawford en Timothy Ridout. Eerder was hij cellist van het Celan Quartet met wie hij in 2014 Quartet in Residence was bij het Musikdorf Ernen Festival in Zwitserland. Zijn discografie bestaat uit CD's met: Berg op. 3; Kreisler's String Quartet en CD met Duo en Trio werken met Ioana Cristina Goicea en Anastasia Sokolova.

De Japanse pianiste **Mana Oguchi** begon op 3-jarige leeftijd met pianospelen. In 2007 studeerde ze af aan de Tokyo University of Arts. Waarna ze haar studie vervolgde aan de Hochschule für Musik, Theater und Medien Hannover (HMTMH) en haar 'Artistic Education' diploma behaalde in 2009. Mana ontving haar Master Degree 'Chamber Music' aan de HMTMH waar ze studeerde bij Markus Becker. Tijdens haar studie in Hannover ontving Mana scholarships van de YAMAHA Foundation (2007) en de DAAD Foundation (2009-2011). Sinds 2013 is Mana werkzaam als lector aan de HMTMH.

Mana wordt zeer gewaardeerd, zowel als solist en als kamermusicus en trad op in Japan en door heel Europa. Als solist, speelde ze met het Sapporo Symphony Orchestra, Philharmonic Chamber Orchestra of Wernigerode en het Festival Orchestra Concert of the International Concert Society Bodensee. De laatste 5 jaar trad ze op tijdens het HMTMH Kamermuziek Festival. Naast haar

carrière als solist, is ze officieel begeleider in de klas van Leonid Gorokhov aan HMTMH. Als begeleider, werkte Mana voor de Joseph Joachim International Violin Competition Hannover, the International Festival of Young Violin Masters Lindau e.a.